

VIDKUN QISLING OG SP-HISTORIEN

AV
ANDREAS HAGEN

Norges største avis, Verdens Gang, har trukket Vidkun Quisling fram fra glemselen som forsvarsminister Bondeparti-regjeringen i 1931. Hensikten skal være å «kaste lys» over Senterpartiets historie og fortelle en historieløs skoleungdom hva slags røtter dette partiet har og hvilke verdier Anne Enger Lahnstein og hennes Sp-feller egentlig forvalter.

Det er et beklagelig historisk faktum at Vidkun Quisling fikk plass i denne regjeringen, men det blir et falsum å plassere ham i politisk selskap med Anne Enger Lahnstein, Johan J. Jakobsen og Per Borten og ditto Bondepartiet 1931 med Senterpartiet 1995.

Et historisk makkverk

Det er akkurat det som Verdens Gang gjør når skoleelevene som ser avisens CD om Senterpartiets historie, møter bildet av Vidkun

Quisling med Sp-firkløveren som «varemerke». Det står som åpningskapitlet på avisens beskrivelse av partiets historie med bildene av Anne Enger Lahnstein og Johan J. Jakobsen som passende visuelle «underkapitler» til hovedkapitlet med Vidkun Quisling.

Verdens Gang slår ugjendrivelig fast at Senterpartiet er partiet for bønder mot Europa, at det er partiet som fram for alt annet slåss for at bøndene skal få stadig mer penger av andre.

Sp burde vært buret inne

Når Verdens Gangs «historieskriver» mener, påstår og sier at dette er sannheten om Senterpartiet, burde avisen tatt snaraste veg til Politihuset i Oslo og fått hele Senterpartiet buret inne.

Senterpartiet er et parti som har forvalteransvar av varige verdier som sitt overordnede prinsipp, men det får være måte på hva det skal måtte ta forvalteransvar for — også i Verdens Gangs

øyne.

Det er en avgjørende forskjell på å skrive historie for historiens skyld og å skrive historie for å fornærme og — unnskyld uttrykket — drite ned Anne Enger Lahnstein og Senterpartiet anno 1995 mest mulig. Også i den sammenheng er Verdens Gang størst.

Et mørkt kapittel

Det er på den annen side klart at ingen i dagens Senterparti er glad for Vidkun Quislings fortid i Bondeparti-regjeringen. Når partiet nå skal få sin hele og fulle historie gjennom 75 år, 1920-1995, må for all del ikke dette bli «glemt», «diktet om» eller «forklart». Det bør det heller ikke være noen grunn til å frykte når arbeidet med partiets historie skal ledes av en mann som tidligere stortingsrepresentant Johan Buttedahl i samarbeid med anerkjente faghistorikere.

Hvor slett Verdens Gangs historieskriving enn er, er den en nyttig påminning om hvor viktig det-

te arbeidet er.

Kriseforliket i 1935

I 1920 var det ikke gått mer enn 25 år fra unionen med Sverige var oppløst. Da skulle det unge, selvstendige Norge møte en dyptgripende politisk, økonomisk, sosial og kulturell krise. Det var verken politisk eller økonomisk styrke nok til å møte denne krisen før kriseforliket mellom Arbeiderpartiet og Bondepartiet i 1935.

Moderne historikere karakteriserer perioden 1920 til 1935 som det politiske tomrommet mellom Gunnar (Gunnar Knudsen) og Gubben (Johan Nygaardsvold). I dette tomrommet rullet en kraftig høyrereaksjonær bølge over landet. Vidkun Quisling kunne bokstavelig talt surfe på denne bølgen inn i Bondeparti-regjeringen.

Bak ham sto flere selvbestaltede høyrereaksjonære samfunnstøtter, ikke bare i Bondepartiet, men i høy grad også utenfor partiet. I fellesskap hadde de utsett seg Vidkun Quisling som den sterke

mann som kunne slå ned den sosialistiske revolusjonen som man så for seg som den store truselen mot nasjonen Norge.

Planla statskupp

For å møte denne revolusjonen klekket Quisling-kretsen ut planene for et statskupp med Vidkun Quisling i hovedrollen. Betingelsen var at han skulle fjerne Jens Hundseid som statsminister og overta ledelsen av Bondeparti-regjeringen og sette Stortinget ut av spill. Så langt kom det ikke. Jens Hundseid ble sittende og da Bondeparti-regjeringen ble kastet og avløst av Norges siste Venstre-regjering, var det hele over.

V-regjeringen ble i sin tur kastet av Arbeiderpartiet og Bondepartiet vinteren 1935. Da hadde Bondepartiet snudd 180 grader og forlikt seg med Arbeiderpartiet. Vidkun Quisling hadde brutt med Bondepartiet og blitt partieier av Nasjonal Samling.

H.D. 21/2-96

109509